C/2024/6881

28.11.2024

Avizul Comitetului Economic și Social European

Finanțarea acțiunilor climatice: o nouă foaie de parcurs pentru a îndeplini obiectivul ambițios privind clima și ODD

(aviz din proprie inițiativă)

(C/2024/6881)

Raportoare: **Antje GERSTEIN**

Coraportor: **Kęstutis KUPŠYS**

Consiliere	Phoebe KOUNDOURI (pentru raportoare) Marina OLSHANSKAYA (pentru coraportor)
Decizia Adunării Plenare	18.1.2024
Temei juridic	Articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul de procedură
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	3.9.2024
Data adoptării în sesiunea plenară	19.9.2024
Sesiunea plenară nr.	590
Rezultatul votului (pentru/împotrivă/abțineri)	141/1/5

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE pledează pentru recunoașterea faptului că finanțarea acțiunilor climatice este un mecanism sofisticat, menit să mobilizeze resurse și să faciliteze tranziția către un viitor rezilient și cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Este vorba de resurse financiare alocate atât eforturilor de atenuare a schimbărilor climatice, cât și eforturilor de adaptare la acestea, interconectate cu fonduri destinate compensării pierderilor și daunelor și cu finanțarea tranziției juste.

1.2. CESE subliniază rolul major pe care îl joacă finanțele publice în măsurile de adaptare. Spre deosebire de proiectele de atenuare, în cazul cărora succesul poate fi cuantificat în reduceri de emisii și rentabilitate financiară, evaluarea proiectelor de adaptare este mai dificilă și necesită mecanisme de monitorizare dedicate și date complexe. La fel ca în cazul proiectelor de atenuare, adoptarea unor măsuri de adaptare eficace necesită, de regulă, investiții pe termen lung în soluții bazate pe natură, infrastructură, tehnologie și consolidarea capacităților. Asigurarea finanțării pentru aceste proiecte necesită un angajament din partea actorilor publici și privați pe perioade îndelungate, ceea ce poate constitui o provocare, având în vedere prioritățile contradictorii și incertitudinea cu privire la fluxurile de finanțare viitoare.

1.3. CESE susține că accesul inițiativelor locale, al acțiunilor de la nivel local și al partenerilor sociali la finanțarea combaterii schimbărilor climatice este vital pentru intensificarea acțiunilor în domeniul climei, iar această poziție reflectă experiența UE în stimularea unor schimbări semnificative și consolidarea rezilienței comunităților.

1.4. CESE subliniază că o finanțare mixtă, în cadrul căreia sectorul public joacă un rol important în reducerea riscurilor investițiilor private, oferă beneficii substanțiale. Există o nevoie urgentă de a încorpora soluții care să stimuleze sectorul privat ([1]) să își folosească resursele financiare și să se implice activ în planurile naționale și regionale de adaptare și atenuare. Acest lucru nu ar trebui totuși să impună sarcini disproporționate asupra finanțelor publice și a lucrătorilor.

([1]) Printre care diversitatea sectorului privat, astfel cum se menționează la punctul 35 din Raportul celei de-a 3-a Conferințe internaționale privind finanțarea pentru dezvoltare, 2015 https//documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/241/03/pdf/n1524103.pdf.

1.5. CESE sprijină rolul influent al BCE în promovarea rezilienței, a biodiversității și a practicilor financiare care țin cont de climă, în special în facilitarea investițiilor în adaptarea la schimbările climatice și asigurarea alinierii fluxurilor financiare la obiectivele Acordului de la Paris.

1.6. CESE subliniază că este necesară o abordare cuprinzătoare a reducerii datoriilor pentru a întrerupe ciclul îndatorării și al investițiilor insuficiente în măsurile de adaptare (printre altele), care duc la creșterea vulnerabilității, și pentru a consolida rolul obligațiunilor legate de ODD.

1.7. CESE este de acord cu propunerile recente ale UE conform cărora negocierile privind noul obiectiv colectiv cuantificat (NCQG) privind finanțarea acțiunilor climatice ar trebui să urmărească ca aceasta 1) să fie mai bine adaptată scopului și mai favorabilă biodiversității ([2]), 2) să aibă un impact mai mare, garantându-se că este a) mai raționalizată, mai eficace și mai accesibilă, b) mai puțin birocratică și c) mai receptivă la dimensiunea de gen, și, în același timp, 3) mai capabilă să vizeze în mod precis țările și comunitățile cele mai vulnerabile.

1.8. În opinia CESE, principiile care stau la baza conceptului de tranziție justă ar trebui să ghideze alocarea tuturor fluxurilor de finanțare a acțiunilor climatice în conformitate cu Acordul de la Paris, punând accentul pe necesitatea adecvării la limitele planetei operaționale din perspectiva siguranței și echității, și pe obiective sociale și economice mai ample, plasând ODD în centrul atenției.

2. **Pilonii esențiali ai finanțării acțiunilor climatice**

2.1. Efectele devastatoare ale crizei climatice sunt resimțite atât în Europa, cât și la nivel mondial. Anul trecut (2023) a fost primul an din istorie în care temperaturile au depășit cu 1 grad Celsius sau mai mult nivelurile preindustriale în fiecare zi a anului. Pe lângă efectele devastatoare asupra sănătății și biodiversității, schimbările climatice au dus la pierderi financiare enorme, estimate la 16,3 milioane USD pe oră, potrivit Forumului Economic Mondial ([3]), iar costul global ar urma să crească la peste 30 000 miliarde USD pe an până în 2050 ([4]).

2.2. Diferența dintre resursele dedicate acțiunilor climatice și cerințele urgente de implicare în acțiuni climatice se ridică la mii de miliarde de dolari. Cerințele până la sfârșitul acestui deceniu sunt cuprinse între 6 000 și 12 000 miliarde USD (anual), în timp ce ultimele date agregate și medii pentru 2021/2022 arată că fluxurile anuale de finanțare a acțiunilor climatice au ajuns la aproape 1 300 miliarde USD ([5]).

2.3. Dimensiunea investițiilor necesare pentru a face față schimbărilor climatice depășește cu mult nivelurile actuale de finanțare, deci sunt necesare eforturi concertate din partea guvernelor, a întreprinderilor și a societății civile pentru a mobiliza resursele în mod eficace. CESE constată că s-au intensificat eforturile de dezvoltare a unor mecanisme financiare inovatoare pentru a stimula investițiile verzi și ecoinovarea. UE conduce efortul global de promovare a instrumentelor și de consolidare a capacităților, de facilitare a cercetării și a inovării și de descoperire a sinergiilor intersectoriale în domeniul finanțării acțiunilor climatice.

2.4. Cea mai mare parte a resurselor financiare existente au fost direcționate către eforturile de atenuare, în timp ce fondurile specifice adaptării s-au ridicat la doar 63 miliarde USD (mai puțin de 5 % din totalul fondurilor pentru finanțarea acțiunilor climatice), în principal din bugetul public. Țările în curs de dezvoltare au nevoie de până la 387 miliarde USD pe an pentru proiecte de adaptare dacă se dorește atingerea obiectivelor climatice ([6]). UE și-a dedicat una dintre cele cinci misiuni adaptării la schimbările climatice, însă guvernele subnaționale din UE au investit în total 8,3 miliarde EUR în 2022, în condițiile în care nevoile de adaptare pentru Europa sunt estimate la 18-36 miliarde EUR anual până în 2030.

2.5. Cei mai importanți și mai vizibili actori în materie de guvernanță în domeniul schimbărilor climatice – statele-națiuni – sunt supraîncărcați de datorii și nu dispun de forța instituțională necesară pentru a-și reduce datoriile și a-și susține creșterea. Crizele multiple au diminuat marja de manevră fiscală și monetară. În mod paradoxal, însă, datele din 170 de țări arată că acestea au cheltuit în 2022 1 300 miliarde USD pentru subvenții explicite pentru combustibilii fosili și 5 700 miliarde USD pentru subvenții implicite (de exemplu, sub forma costurilor pentru sănătate cauzate de poluarea generată de combustibilii fosili) ([7]).

([2]) Avizul CESE O strategie cuprinzătoare privind biodiversitatea în cadrul COP16: reunirea tuturor sectoarelor în jurul unui obiectiv comun (JO C, C/2024/6880, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6880/oj).

([3]) Climate change is costing the world $16 million per hour [Schimbările climatice costă 16 milioane USD pe oră la nivel mondial].

([4]) Mark Z. Jacobson, 2023: *No Miracles Needed: How Today's Technology Can Save Our Climate and Clean Our Air* [Nu e nevoie de o minune: modul în care tehnologiile actuale ne pot salva clima și aerul curat].

([5]) *Global Landscape of Climate Finance 2023* [Peisajul mondial al finanțării acțiunilor climatice].

([6]) *Keeping the promise – UNEP Annual Report 2023* [Îndeplinirea promisiunii – Raportul anual pe 2023 al UNEP].

([7]) *IMF Fossil Fuel Subsidies Data: 2023 Update* [FMI – Date privind subvențiile la combustibili fosili: actualizare pe 2023].

2.6. Abordarea acestor provocări monumentale necesită un consens global care să alinieze fluxurile de finanțare a acțiunilor climatice la obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) pentru a maximiza efectele resurselor financiare publice limitate.

2.7. Discursul modern privind clima subliniază dublul obiectiv de **atenuare** (reducere a emisiilor) și de **adaptare** (pregătirea pentru a face față efectelor), care sunt esențiale pentru abordarea crizei climatice. CESE se întreabă dacă abordarea actuală, care constă în clasificarea finanțării acțiunilor climatice exclusiv în categoriile atenuare și adaptare, este adaptată, din perspectiva provocărilor globale care ne așteaptă. Discursul privind finanțarea acțiunilor climatice trebuie să ia în considerare sinergiile dintre adaptare și atenuare, precum și abordarea unor aspecte precum compensarea, tranziția justă și domeniile transversale, cum ar fi pierderea biodiversității, poluarea și inegalitățile. Pentru a aborda în mod eficace criza climatică, este esențială integrarea acestor aspecte în strategii mai ample de finanțare a acțiunilor climatice pentru revitalizarea acțiunilor de combatere a schimbărilor climatice și a eforturilor de dezvoltare durabilă

2.8. După introducerea conceptului extrem de important de „tranziție justă", Conferința părților (COP) și Conferința părților care servește drept reuniune a părților la Acordul de la Paris (CMA) au înregistrat noi progrese prin stabilirea unor noi mecanisme de finanțare pentru a ajuta țările în curs de dezvoltare care sunt deosebit de vulnerabile la efectele negative ale schimbărilor climatice, furnizându-le asistență pentru a face față pierderilor și daunelor. Această dezbatere este corelată cu efortul mai amplu de a asigura finanțare nu numai pentru țările vulnerabile care se confruntă cu efecte grave asupra climei (care, uneori, literalmente pun în pericol viața), ci și pentru **compensații** într-un sens mai larg. Această abordare suplimentară ar necesita o discuție cuprinzătoare și ar putea constitui un posibil nou pilon al cadrului de finanțare a acțiunilor climatice. Ea ar necesita condiționalități bine gândite pentru a sprijini țările, regiunile și comunitățile dincolo de adaptare, pentru a salva persoanele cel mai grav afectate de schimbările climatice. De asemenea, ar putea fi o componentă separată a fondului pentru pierderi și daune.

2.9. Pornind de la ideea justiției climatice, **finanțarea „tranziției juste"** trebuie să-și găsească un rol distinct în peisajul finanțării acțiunilor climatice. Asocierea justiției pentru persoanele direct afectate de politicile climatice cu finanțarea industriilor aflate în tranziție este o dimensiune a finanțării acțiunilor climatice care este adesea trecută cu vederea în cadrele „tradiționale" de finanțare a combaterii schimbărilor climatice. Deși finanțarea tranziției se suprapune cu fondurile destinate în prezent atenuării și adaptării, ar fi judicios să se evidențieze fluxurile de capital pentru „tranziția justă" pentru a se pune accentul pe mutațiile industriale și pe transformările pe care acestea le generează în privința forței de muncă.

2.10. Bunele practici sunt numeroase, iar pentru a le răspândi sunt necesare eforturi suplimentare și coordonare. CESE evidențiază inițiativele sprijinite de rețeaua Alliance of Excellence for Research and Innovation on Aephoria (AE4RIA) ([8]), cum ar fi Pathways2Resilience, ARSINOE și cartografierea activităților de raportare cu privire la criteriile MSG desfășurate de întreprinderi în perspectiva ODD utilizând parametri avansați, întrucât toate aceste inițiative oferă metode promițătoare de abordare a provocărilor viitoare.

2.11. Accesul inițiativelor locale și al mișcărilor populare la finanțarea acțiunilor climatice este esențial pentru mobilizarea acțiunilor climatice la scară largă. După cum arată experiența UE, aceste abordări ascendente au un rol esențial în producerea de schimbări semnificative și în promovarea rezilienței comunităților. Cu toate acestea, trebuie să se faciliteze accesul la instrumente financiare specifice, garantându-se că resursele financiare ajung la nivel local fără obstacole inutile. Experiența UE în ceea ce privește finanțarea participativă a acțiunilor climatice demonstrează eficacitatea capacității comunităților locale astfel încât să-și asume responsabilitatea pentru eforturile în materie de sustenabilitate. Facilitarea accesului mișcărilor populare la finanțarea acțiunilor climatice poate servi, de asemenea, drept catalizator pentru acțiuni transformatoare la scară mai largă. După cum s-a recunoscut pe bună dreptate într-un raport recent al ONU ([9]), descentralizarea finanțării acțiunilor climatice ajută la consolidarea rezilienței de jos în sus, contribuind la căi de dezvoltare durabilă mai localizate.

([8]) https://ae4ria.org/.
([9]) https://sdgs.un.org/publications/inter-agency-policy-briefs-accelerating-progress-2030-agenda-local-global-levels.

3. **Rolul finanțelor publice**

3.1. Finanțele publice creează **un efect de pârghie** semnificativ **pentru adaptare**. Spre deosebire de proiectele de atenuare, în cazul cărora succesul poate fi cuantificat în reduceri de emisii și rentabilitate financiară, evaluarea proiectelor de adaptare este mai dificilă și necesită mecanisme de monitorizare dedicate și date complexe. La fel ca în cazul proiectelor de atenuare, adoptarea unor măsuri de adaptare eficace necesită, de regulă, investiții pe termen lung în infrastructură, tehnologie și consolidarea capacităților. Asigurarea finanțării pentru aceste proiecte necesită un angajament din partea actorilor publici și privați pe perioade îndelungate, precum și o perspectivă de planificare pe termen lung, ceea ce poate constitui o provocare, având în vedere prioritățile contradictorii și incertitudinea cu privire la fluxurile de finanțare viitoare.

3.2. După cum era de așteptat, măsurile de adaptare sunt insuficient finanțate și chiar neglijate în țările vulnerabile. Lacunele în materie de guvernanță, de concepere și de punere în aplicare efectivă a proiectelor pot fi atenuate prin eforturi internaționale de consolidare a capacităților, însă această abordare își are limitele sale. CESE consideră că promovarea unei abordări benefice pe două planuri (atenuare și adaptare) este o modalitate de a întrerupe ciclul guvernanței deficitare, care reduce interesul donatorilor de a finanța adaptarea cu bani publici.

3.3. CESE consideră că este utilă o repartizare eficientă a eforturilor în cadrul fluxurilor de finanțare a adaptării, cu mecanisme de cooperare îmbunătățite între sursele mai bine capitalizate și mai puțin costisitoare de la nivelul UE și beneficiarii finali de la nivel subnațional. Această logică ar trebui să se aplice, de asemenea, la scară globală, unde problema de durată a costurilor și a investițiilor insuficiente seamănă cu diviziunea internă a UE între țările și/sau regiunile mai înstărite și cele rămase în urmă.

3.4. De asemenea, Comitetul sprijină apelurile adresate actorilor internaționali din domeniul climei de a se adapta și de a dezvolta produsele și soluțiile financiare aflate la îndemână în proiecte de adaptare rentabile și eficiente ([10]), fără a crea sarcini disproporționate asupra finanțelor publice și a lucrătorilor. Finanțarea mixtă, în cadrul căreia sectorul public joacă un rol semnificativ în reducerea riscurilor legate de investițiile private, reprezintă o abordare importantă în acest context.

3.5. Pentru a institui efectiv mecanisme **de reducere a riscurilor** pentru investițiile private în soluții climatice în țările în curs de dezvoltare, responsabilii de elaborarea politicilor, sprijiniți de instituțiile globale de finanțare a acțiunilor climatice, ar trebui să pună în aplicare pachete cuprinzătoare de intervenții publice specifice. Acestea ar trebui să se concentreze în mod strategic pe reducerea, transferul sau compensarea riscurilor macroeconomice asociate cu astfel de investiții. Măsurile de reducere a riscurilor ar putea include furnizarea de garanții sau asigurări împotriva fluctuațiilor valutare sau a instabilității politice. Transferul riscurilor ar putea implica crearea de instrumente financiare specializate sau parteneriate cu instituții multilaterale pentru a împărți povara. În plus, compensarea riscurilor ar putea implica stimulente fiscale sau subvenții pentru a compensa potențialele pierderi. Prin alinierea eficientă a acestor intervenții din punctul de vedere al costurilor, responsabilii de elaborarea politicilor pot crea un profil de risc/randament atractiv care să încurajeze investiții semnificative din partea sectorului privat în acțiuni climatice în țările în curs de dezvoltare.

3.6. Datele privind **subvențiile pentru combustibilii fosili** și cheltuielile aferente arată potențialul de finanțare a acțiunilor de combatere a schimbărilor climatice cu fonduri publice: eliminarea subvențiilor eliberează imediat bugetele de stat, creând o „marjă de manevră bugetară” mai mare. De asemenea, ea ar transmite întreprinderilor și societății un semnal clar cu privire la stabilirea prețurilor. Parlamentul European a solicitat deja eliminarea completă a subvențiilor pentru combustibilii fosili ([11]), iar un alt mare producător de emisii – Statele Unite ale Americii – a exprimat aceeași intenție, chiar dacă nu a întreprins încă acțiuni concrete ([12]). Abolirea subvențiilor explicite și implicite pentru combustibilii fosili ar trebui să se realizeze treptat și într-un mod echitabil, evitând efectele regresive și oferind plase de siguranță, precum Fondul social pentru climă al UE, pentru a sprijini gospodăriile cele mai vulnerabile care încă depind de combustibilii fosili pentru nevoile lor de bază.

3.7. Este posibil să se fi mobilizat deja mii de miliarde de dolari pentru finanțarea acțiunilor climatice, dar țările cel mai puțin dezvoltate se confruntă cu o uriașă datorie externă, care se ridică la un total de 570 miliarde USD ([13]). În prezent, aceste națiuni cheltuiesc de cinci ori mai mult decât acum un deceniu pentru plata dobânzilor aferente datoriei și, din 2018, au cheltuit mai mult pentru plata datoriilor decât pentru educație, ceea ce este alarmant. Costurile cu serviciul datoriei în unele dintre cele mai sărace țări pot ajunge până la 53,4 % din bugetul național ([14]). CESE este convins că obligațiunile legate de ODD pot reduce această povară, sprijinind în același timp tranziția către o economie cu zero emisii nete de dioxid de carbon.

([10]) OECD, 2024.
([11]) *COP28: MEPs want to end all subsidies for fossil fuel globally by 2025* [COP 28: deputații în Parlamentul European doresc ca până în 2025 să se elimine toate subvențiile pentru combustibilii fosili la nivel mondial].
([12]) Casa Albă – *Executive Order on Tackling the Climate Crisis at Home and Abroad* [Ordin executiv privind combaterea crizei climatice pe plan intern și extern].
([13]) *UNCTAD's Least Developed Countries Report 2023* [Raportul UNCTAD din 2023 privind țările cel mai puțin dezvoltate].
([14]) *International climate finance: Status quo, challenges and policy perspectives* [Finanțarea acțiunilor climatice la nivel internațional: situația actuală, provocări și perspective în materie de politici].

3.8. Este necesară o abordare cuprinzătoare a reducerii datoriilor pentru a întrerupe ciclul îndatorării și al investițiilor insuficiente în adaptare (printre altele), a căror consecință este creșterea vulnerabilității, și pentru a consolida rolul obligațiunilor legate de ODD. Reducerea datoriilor este importantă pentru atingerea obiectivelor de finanțare a acțiunilor climatice, deoarece eliberează resurse financiare în țările în curs de dezvoltare, permițându-le să investească mai mult în eforturile de atenuare și de adaptare. De aceea, CESE pledează pentru un program la scară largă de refinanțare a datoriei pentru țările în curs de dezvoltare.

3.9. Pentru a restructura datoria excesivă a țărilor în curs de dezvoltare, se recomandă mecanisme adaptate, cum ar fi instrumentele de conversie a datoriilor în investiții climatice, în cadrul cărora o parte din datoria lor este anulată în schimbul angajamentului de a investi în proiecte de reziliență la schimbările climatice și de dezvoltare durabilă. Această abordare reduce presiunea bugetară, stimulează gestionarea mediului și sprijină obiectivele climatice globale. Punând accentul pe angajamentele bazate pe rezultate (exprimate în obiective de performanță prestabilite în materie de climă și durabilitate), instrumentele de conversie a datoriilor în investiții climatice ar trebui să devină parte integrantă din peisajul global al finanțării acțiunilor climatice și al noului obiectiv colectiv cuantificat (NCQG) privind finanțarea combaterii schimbărilor climatice.

3.10. Această abordare ar implica conversia datoriei suverane neachitate și, într-o măsură limitată, a datoriilor sectorului privat ale țărilor în curs de dezvoltare în obligațiuni legate de ODD, în conformitate cu agenda generală privind dezvoltarea durabilă (bazată pe ODD, cu un accent deosebit pe ODD 13 – Politici climatice) și compatibile cu „standardele de impact privind îndeplinirea ODD pentru emitenții de obligațiuni” ale Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și, de asemenea, în conformitate cu obiectivele de la Paris și Kunming-Montreal, bazate pe date științifice.

3.11. Actorii locali, regionali și naționali ar fi cu mâinile legate în eventualitatea adoptării unor reguli bugetare draconice, în condițiile în care creșterea ratelor dobânzii a pus capăt perioadei în care se puteau face împrumuturi cu costuri reduse. Pentru a mobiliza în mod eficient capital împrumutat pentru climă, instituțiile supranaționale și multinaționale cu ratinguri de credit solide ar trebui să își asume un rol de lider.

3.12. Există o nevoie urgentă de a încorpora soluții care să exploateze resursele financiare private și să stimuleze implicarea sectorului privat în planurile naționale și regionale de adaptare și de atenuare. Utilizarea finanțării publice pentru mobilizarea investițiilor private nu numai că compensează costurile, inclusiv pe cele ale unei potențiale inacțiuni, ci poate contribui și la asigurarea sustenabilității viitoare a finanțelor publice ale actorilor statali și substatali. Obiectivul ar trebui să fie acela de a direcționa capitalul privat către investiții care vor stimula inovarea pentru a obține un avantaj concurențial, vor avea efecte pozitive pe termen lung asupra dezvoltării locale și regionale și vor contribui la bunăstarea socială și de mediu a societăților și a lucrătorilor în vederea unei tranziții juste.

4. **Implicarea sectorului privat și rolul finanțării mixte**

4.1. A sosit momentul să stimulăm pe scară largă investitorii să își îndepărteze investițiile de proiectele dăunătoare pentru climă, îmbunătățind în același timp refacerea și conservarea naturii. Încă ne aflăm în situația în care prea multe investiții private sunt folosite pentru proiecte dăunătoare pentru climă. După cum se observă într-un raport recent, de la adoptarea Acordului de la Paris, în 2016 ([15]), **6 900 miliarde** USD au fost investiți de cele mai mari 60 de bănci private în companii care utilizează combustibili fosili, în ciuda „avertismentelor experților că orice extindere suplimentară a combustibililor fosili va duce la haos climatic și economic” ([16]). După cum afirmă Agenția Internațională a Energiei, „(...) dacă lumea va reuși să reducă cererea de combustibili fosili suficient de rapid pentru a ajunge la zero emisii nete de gaze cu efect de seră până în 2050, noile proiecte [în domenii nesustenabile] s-ar confrunta cu riscuri comerciale majore” ([17]). Un factor cheie în această privință este sectorul reasigurărilor, care a început să includă riscurile climatice în portofoliile sale ([18]).

4.2. CESE solicită consolidarea și promovarea strategiilor de reducere a riscurilor. Printre măsurile necesare se numără:

— Finanțarea în condiții preferențiale: guvernele, băncile multilaterale de dezvoltare sau alte instituții internaționale care oferă împrumuturi sectorului privat la rate ale dobânzii sub nivelul pieței sau în condiții mai favorabile decât cele disponibile pe piețele comerciale. În mod ideal, acestea ar trebui combinate cu granturi pentru asistență tehnică și consolidarea capacităților ([19]).

([15]) Banking on Climate Chaos, *Fossil fuel finance report 2024* [Raport privind finanțarea combustibililor fosili 2024].
([16]) Banking on Climate Chaos 2023.
([17]) *Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5°C Goal in Reach* [Foaia de parcurs privind obiectivul zero emisii nete: o traiectorie mondială pentru ca obiectivul de 1,5°C să poată fi atins].
([18]) Munich RE – *Climate change and its consequences* [Schimbările climatice și consecințele lor].
([19]) Precum Fondul verde pentru climă.

— Parteneriate public-privat în domeniul infrastructurii și al furnizării de servicii pentru a aborda externalitățile inerente investițiilor în domeniul climei, în special în ceea ce privește adaptarea ([20]).

— Datorii subordonate (în ceea ce privește prioritatea de rambursare) din partea instituțiilor financiare naționale sau multilaterale, pentru a reduce expunerea la risc a investitorilor privați. Acest mecanism îmbunătățește bonitatea proiectelor verzi și încurajează o mai mare participare a sectorului privat ([21]).

— Sisteme de garantare a creditelor, prin care o instituție publică sau multilaterală se angajează să ramburseze parțial sau integral împrumutul în cazul în care debitorul inițial (privat) nu își îndeplinește obligațiile. Un astfel de sistem crește stimulentele pentru implicarea sectorului privat în finanțarea acțiunilor climatice și reduce riscul de nerambursare ([22]).

4.3. CESE invită liderii din mediul de afaceri și formatorii de opinie să adopte o abordare pozitivă și să evidențieze oportunitățile oferite de acțiunile climatice, în special atunci când pierderile cauzate de „lipsa acțiunilor climatice” sunt uriașe. Schimbarea discursului de la „schimbările climatice ca amenințare” la „schimbările climatice, poluarea generalizată și pierderea biodiversității ca preocupare comună, a cărei rezolvare va asigura continuitatea afacerilor” va contribui la realizarea tranziției necesare și la evitarea deprecierii activelor și, în cele din urmă, a colapsului economic.

4.4. CESE sprijină abordarea inovatoare a lui Avinash Persaud ([23]) în ceea ce privește patru provocări: riscul macroeconomic care face ca proiectele climatice să nu poată fi finanțate în țările în curs de dezvoltare; necesitatea de a finanța aceste proiecte pe scară largă pentru a îndeplini obiectivele globale în materie de climă; exagerarea acestor riscuri de către piețe, în special în perioade dificile; și câștigurile obținute în urma unei intervenții publice, care depășesc costurile din cauza mizelor ridicate implicate. Soluția pe care Persaud o oferă ar promova finanțarea privată pentru proiecte profitabile, care să acopere aproximativ 60 % din investițiile necesare, în principal pentru atenuare, oferind, în acest scop, o garanție parțială a riscului valutar și reducând astfel costul investițiilor în regiunile respective (de exemplu, costul mediu al dobânzii pentru o fermă solară se ridică la nivelul prohibitiv de 10,6 % pe an în principalele țări emergente, față de 4 % în UE).

4.5. Comunicarea emisiilor și raportarea privind amprenta de sustenabilitate generală și efortul depus la nivel de întreprindere joacă un rol crucial în mobilizarea cererii investitorilor pentru finanțarea transformatoare a acțiunilor climatice și în asigurarea coerenței fluxurilor financiare cu un demers vizând dezvoltarea cu emisii scăzute de GES și rezilientă la efectele schimbărilor climatice, astfel cum prevede articolul 2 alineatul (1) litera (c) din Acordul de la Paris. Consiliul pentru Standarde Internaționale de Durabilitate (ISSB) și Grupul Consultativ European pentru Raportare Financiară (EFRAG) sunt două entități distincte implicate în elaborarea și recomandarea de standarde de raportare, care pot fi complementare. Acest lucru este deosebit de important pentru întreprinderile multinaționale care trebuie să se conformeze ambelor seturi de standarde. CESE solicită o cooperare eficace între cele două organisme pentru a alinia standardele și a asigura interoperabilitatea într-o măsură și mai mare.

4.6. Principiul dublei semnificații, încorporat în mod explicit în cadrul de reglementare pentru raportarea privind dezvoltarea durabilă în UE, oferă posibilitatea de a deveni un model de referință adoptat pe scară largă pentru standardele elaborate la nivel mondial, în special în ceea ce privește activitatea ISSB. Acesta ar permite crearea unor condiții de concurență echitabile, deoarece companiile la scară globală ar fi obligate să raporteze nu numai cu privire la modul în care sunt afectate de problemele de sustenabilitate, ci și la impactul activităților lor asupra societății și a mediului în general.

5. **Reformarea arhitecturii financiare internaționale și a guvernanței acesteia**

5.1. CESE subliniază că este imperios necesar să se mobilizeze și să se orienteze resursele financiare către abordarea efectelor catastrofale multidimensionale ale schimbărilor climatice. În acest scop, este esențială reformarea arhitecturii financiare internaționale și a guvernanței acesteia. Printre principalii actori din peisajul mondial al finanțării acțiunilor climatice se numără Banca Europeană de Investiții (BEI) și alte bănci multilaterale de dezvoltare (BMD), băncile private acționând ca parteneri cu efect de levier.

5.2. În calitate de autoritate bancară centrală pentru zona euro, BCE exercită o influență considerabilă asupra politicii monetare, a reglementărilor bancare și a măsurilor de stabilitate financiară. CESE sprijină rolul BCE în promovarea practicilor financiare conștiente de problemele climatice, inclusiv a investițiilor în măsurile de adaptare și în asigurarea alinierii la obiectivele Acordului de la Paris.

([20]) Precum tunelurile cu dublă utilizare pentru gestionarea inundațiilor urbane, de exemplu în Malaysia.
([21]) Precum ferma eoliană Gemini Wind Farm din Țările de Jos.
([22]) Precum Banca Africană de Dezvoltare, care a instituit un fond pentru inițiative ecologice în Rwanda.
([23]) Articolul lui Avinash Persaud.

5.3. CESE consideră că rolul pe care îl pot juca băncile private în finanțarea măsurilor de combatere a schimbărilor climatice este foarte mare dacă colaborează cu instituțiile financiare publice pentru a institui cadre și stimulente pentru a încuraja creșterea investițiilor din sectorul privat în proiecte favorabile climei.

5.4. Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind cooperarea fiscală internațională ([24]), instituită în decembrie 2023, reprezintă o altă modalitate de a consolida finanțarea acțiunilor climatice prin promovarea unor practici fiscale internaționale transparente și echitabile în vederea realizării ODD. Această cooperare contribuie la mobilizarea resurselor interne, la combaterea evaziunii fiscale și la asigurarea disponibilității mai multor fonduri pentru dezvoltarea durabilă.

5.5. CESE solicită o reformă a arhitecturii financiare internaționale și a guvernanței acesteia pentru a crea un cadru solid pentru direcționarea fluxurilor financiare către obiectivele climatice globale și pentru sprijinirea tranziției către un viitor durabil și rezilient ([25]). CESE pledează pentru o participare solidă a UE la procesul de reformă, în special în contextul Summitului ONU privind viitorul, al celei de-a patra conferințe internaționale privind finanțarea pentru dezvoltare ([26]) și al monitorizării acestora.

6. **Rolul societății civile în ceea ce privește finanțarea acțiunilor climatice și finanțarea durabilă**

6.1. CESE subliniază rolul esențial al societății civile în finanțarea acțiunilor climatice, pledând pentru distribuirea echitabilă a fondurilor destinate acestui scop, astfel încât să se soluționeze disparitățile în ceea ce privește vulnerabilitatea, expunerea și capacitatea de răspuns la efectele schimbărilor climatice. Este esențial ca aceste procese să devină democratice, să beneficieze de o implicare puternică a organizațiilor societății civile (OSC) și a comunităților locale, pentru a se asigura o alocare echitabilă și o utilizare eficace, și să fie sprijinite de inițiative precum Fondul comun pentru ODD. Aceste eforturi vizează crearea unor ecosisteme de finanțare favorabile incluziunii care să stimuleze investițiile strategice de capital public și privat în vederea atingerii obiectivelor globale până în 2030.

6.2. CESE pledează pentru un cadru de finanțare a acțiunilor climatice care să acorde prioritate națiunilor și comunităților vulnerabile, asigurând resursele necesare pentru adaptarea la efectele schimbărilor climatice și pentru tranziția către o dezvoltare cu emisii scăzute de dioxid de carbon. El subliniază necesitatea abordării unor mecanisme de compensare („pierderi și daune") în cadrul discuțiilor privind finanțarea acțiunilor climatice, pentru a asigura alocarea și utilizarea echitabilă a resurselor pentru sudul global.

6.3. Pentru ca investițiile să fie atât eficace, cât și sustenabile, CESE subliniază importanța aspectelor privind incluziunea în procesul decizional al finanțării acțiunilor climatice și în punerea sa în aplicare. Comitetul subliniază că, prin mobilizarea cunoștințelor și a experienței locale, organizațiile societății civile oferă un potențial substanțial pentru direcționarea eficace a finanțării legate de climă. CESE subliniază rolul determinant al femeilor și fetelor, care sunt afectate în mod disproporționat de schimbările climatice, în asigurarea punerii în aplicare a strategiilor climatice pe teren și subliniază importanța consolidării educației pentru a contribui la realizarea ODD ([27]).

7. **Contribuții la programul de lucru ad-hoc al CCONUSC privind noul obiectiv colectiv cuantificat (NCQG) referitor la finanțarea acțiunilor climatice**

7.1. CESE sprijină poziția UE ([28]) referitoare la opțiunile de grupare pentru dezvoltarea eficientă a NCQG, subscriind la propunerea de a structura acest obiectiv în jurul a patru obiective: 1) domeniul de aplicare; 2) structura; 3) cuantumul; 4) rezultatele preconizate.

În ceea ce privește domeniul de aplicare al NCQG

7.2. CESE este de acord că NCQG are nevoie de un domeniu de aplicare larg, care să includă surse internaționale publice, private și inovatoare, cum ar fi obligațiunile verzi și fondurile pentru climă, astfel încât să se mobilizeze diverse resurse financiare pentru acțiunile în domeniul climei. Cu toate acestea, includerea unor surse private și inovatoare nu ar trebui să oculteze necesitatea unor angajamente substanțiale în materie de finanțare publică.

([24]) A se vedea declarația recentă a UE în acest sens.

([25]) Printre altele, acest demers ar putea să includă următoarele acțiuni: garantarea faptului că G20, FMI și alte instituții financiare iau mai mult în considerare opiniile țărilor care au cel mai multe de suferit de pe urma schimbărilor climatice; acordarea de sprijin suplimentar Scutului mondial împotriva riscurilor climatice în țările vulnerabile din punct de vedere climatic; consolidarea colaborării dintre băncile multilaterale de dezvoltare pentru acțiuni comune în domeniul climei, al cofinanțării și alte acțiuni similare; abordarea, în documente și în acțiunile întreprinse, a riscurilor financiare și de altă natură generate de schimbările climatice, a vulnerabilităților legate de nivelul ridicat al datoriei și a altor riscuri similare; elaborarea unui cadru comun pentru alinierea la ODD etc.

([26]) FFD4 | Biroul pentru finanțarea dezvoltării durabile.

([27]) Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Capacitarea tinerilor pentru a realiza dezvoltarea durabilă prin educație" (JO C 100, 16.3.2023, p. 38).

([28]) *EU's views on the 2024 work plan for the NCQG on climate finance* [Opiniile UE cu privire la planul de lucru pentru NCQG privind finanțarea acțiunilor climatice].

7.3. CESE subliniază necesitatea **unor mecanisme solide de urmărire** pentru a asigura transparența și alinierea la obiectivele climatice. Fără un control strict al punerii lor în aplicare, este posibil ca aceste mecanisme să nu fie suficiente pentru îndeplinirea obligației de asumare a răspunderii.

În ceea ce privește structura NCQG

7.4. CESE este favorabil unui cadru dotat cu un calendar operațional **de 10 ani** (2025-2034 sau 2026-2035), aliniat la obiectivul de reducere la zero a emisiilor nete până în 2050, pentru a oferi claritate părților interesate. Cu toate acestea, poate fi necesar să se prevadă etape cu termene mai urgente și mai scurte pentru a întreprinde acțiuni rapide.

7.5. Prin urmare, CESE propune revizuiri cincinale coordonate în mod corespunzător cu **contribuțiile stabilite la nivel național** (CSN) pentru evaluarea progreselor înregistrate și adaptarea la nevoile și prioritățile în continuă schimbare.

7.6. CESE subliniază importanța încorporării unor ținte și **obiective tematice secundare** în cadrul NCQG, pentru a dispune de repere clare pentru alocarea și punerea în aplicare a finanțării acțiunilor climatice. Cu toate acestea, ar putea fi necesar să se insiste asupra unor obiective și **mai specifice și mai ambițioase**, în special în ceea ce privește eforturile de adaptare și atenuare.

7.7. Cadrul NCQG ar putea include obiective secundare pentru domenii tematice, destinatari, canale, sectoare, creșterea rezilienței la schimbările climatice, reducerea emisiilor de GES, consolidarea capacității de acces la resurse financiare, reducerea subvențiilor pentru combustibilii fosili și **corelarea fluxurilor financiare** cu o dezvoltare cu emisii scăzute de GES și rezilientă la schimbările climatice ([29]).

În ceea ce privește „cuantumul" NCQG

7.8. CESE sugerează ca obiectivul să fie definit ca **un echilibru echitabil între puterea economică și principiul „poluatorul plătește"** ([30]), pentru a reflecta în mod proporțional angajamentele și contribuțiile țărilor dezvoltate. Pot fi necesare procente sau sume absolute mai mari pentru a asigura o finanțare adecvată pentru acțiunile climatice, menținând, în același timp, un echilibru pentru a evita sarcinile financiare exagerate.

7.9. Comitetul recomandă să se ia în considerare nevoile și prioritățile țărilor în curs de dezvoltare atunci când se stabilește valoarea totală a finanțării acțiunilor climatice, pe baza **rapoartelor naționale** transmise CCONUSC.

7.10. CESE subliniază că este nevoie ca, la calcularea sumei totale, să se ia în considerare și să se monitorizeze **o gamă largă de contribuitori și de instrumente**, inclusiv subvenții, împrumuturi preferențiale, scheme de reducere a datoriei și investiții private (printre care contribuțiile filantropice), pentru a mobiliza resurse suplimentare și a obține un maximum de impact. În același timp, CESE pledează pentru plasarea granturilor în centrul finanțării acțiunilor climatice pentru a preveni îndatorarea în continuare a națiunilor vulnerabile și recomandă includerea unor scheme de reducere a datoriilor (de exemplu, prin intermediul obligațiunilor legate de ODD ([31])), a garanțiilor de reducere a riscului valutar, a investițiilor private etc.

Rezultatele preconizate în ceea ce privește NCQG:

7.11. În ceea ce privește contribuția UE, CESE recomandă ca negocierile privind NCQG să urmărească următoarele obiective în ce privește finanțarea combaterii acțiunilor climatice: aceasta 1) să fie mai adecvată scopului și mai favorabilă biodiversității, 2) să aibă un impact mai mare – garantându-se că este a) mai raționalizată, mai eficace și mai accesibilă, b) mai puțin birocratică și c) receptivă la dimensiunea de gen – și 3) să fie mai precis orientată către țările și comunitățile cele mai vulnerabile. Comitetul solicită acțiuni mai concrete și angajamente obligatorii pentru a asigura obținerea acestor rezultate.

([29]) Astfel cum se prevede la articolul 2 alineatul (1) litera (c) din Acordul de la Paris.

([30]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/98/CE privind deșeurile [COM(2023) 420 final – 2023/0234 (COD)] (JO C, C/2024/888, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/888/oj).

([31]) A se vedea punctele privind reducerea datoriilor (3.7-3.10).

7.12. Conceptul de tranziție justă ar trebui să ghideze alocarea tuturor fluxurilor de finanțare a acțiunilor climatice în conformitate cu Acordul de la Paris, subliniind necesitatea adecvării la limitele planetei, operaționale din perspectiva siguranței și echității, și la obiectivele sociale și economice mai ample, plasând ODD în centrul atenției.

Bruxelles, 19 septembrie 2024.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Oliver RÖPKE